KISLÁBNYOM
A GreenDependent Egyesület hírlevele

2016. MÁJUS 31. www.kislabnyom.hu **VII. ÉVFOLYAM 5. SZÁM**

TARTALOM

- **Kislábnyomos életmód**
  - *Nulla hulladék és "vásárláskerülés"*
- **Kislábnyom tippek**
  - *Takarékos (és zöld) életmód tippek egy kétgyermekes anyukától*
- **EnergiaKözösségek hírek**
  - *Mesélnek az energiaközösségek*
- **Kislábnyom hírek**
  - *Az Egyesült Államok első klímamenekültjei*
  - *Kína visszavesz a szénből*
- **Olvasnivaló - Nemnövekedés**
  - *A város, ahol mindenkinek van munkája*
  - *A kapitalizmus alternatívája: Mondragon, ahol a munkások a tulajdonosok*
- **Érdemes rápillantani**
  - *Ha nem lenne, ki kéne találni*
  - *Díjat nyert tervek díjtalanul*
- **Igazságosság ökológiai korlátok közt**
  - *Mitől zöld egy mobiltelefon? 2. rész*
  - *Méltányos alma? Rabszolgamunka a magyar almatermesztésben*

A zöld életmód (csak) a jómódúak lehetősége?

Határozott válaszunk, hogy NEM. Sőt!

De kezdjük az "elején"... A "zöld életmód" kifejezés hallatán sokaknak a hibrid- vagy elektromos autó, a bioélelmiszer, a méltányos és biopamut ruházat, a passzívház, az ökotermékek vásárlása és a szelektív hulladékgyűjtés jut eszébe. Ezek közül azonban több dolog is kiváltságnak, és viszonylag nagy beruházásnak vagy legalábbis ráfordításnak tűnik, amit nem mindenki engedhet meg magának.

Vannak olyanok is, akik a "zöld életmódot" az elromlott dolgok javításával, kölcsönzéssel, közösségi közlekedéssel, kerékpározással, (közösségi) veteményes kert létrehozásával, csirkék tartásával, használt dolgok (ruhák, bútorok, játékok) beszerzésével, csereberével, takarékos mindennapi gyakorlatokkal és társaikkal azonosítják - amik, valljuk be, már nem is annyira drágák, és bárki számára elérhetőek, megvalósíthatóak.

Mit jelent tehát a zöld életmód? A Kislábnyom hírlevélíró-csapata és a GreenDependent számára a zöld életmód olyan életmódot jelent, amely tiszteletben tartja a Föld ökológiai korlátait, planetáris határait, és művelői arra törekednek, hogy ökolábnyomuk fenntartható legyen, azaz **ne legyen nagyobb, mint az, ami egy földlakóra igazságosan jut úgy, hogy közben a Föld kapacitását ne lépje túl**. Tudjuk, hogy ez egy szigorú meghatározás, és Európában igen kevesen tudják egyelőre megvalósítani - hiszen még az egyik legismertebb és legrégibb ökofalu lakói is nagyobb lábon élnek, mint azt megengedhetnék maguknak.

Különböző kutatások és számítások szerint* minél magasabb egy háztartásnak vagy személynek a jövedelme, annál nagyobb az ökolábnyoma - tehát annál kevésbé él szerintünk zölden. Hiába van tehát hibridautónk, ha közben ugyanannyit (vagy többet) autózunk, hiába veszünk bioélelmiszert, ha az nem túlnyomórészt szezonális és helyben termelt, hiába van kizárólag méltányos és biopamut ruhatárunk, ha több szekrényben fér csak el... Ha ugyanannyit fogyasztunk, csak bizonyos szempontból "zöldebben", még nem lesz szigorú meghatározásunk szerint zöld életmódunk.

Magyar kutatás is alátámasztja azt a nagy általánosságban érvényes megállapítást, hogy minél több a jövedelme egy háztartásnak, annál nagyobb lábnyomon élnek tagjai. Azt azonban érdemes megjegyeznünk, hogy a kutatás szerint Magyarországon a kevésbé jómódú háztartásokat tömörítő jövedelmi decilisekben az ökológiai lábnyom az egy főre jutó biokapacitás keretein belül van. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy mindannyiunknak így kellene élni, hiszen ezek között a háztartások között vannak a mélyszegénységben élők is, ahol alapszükségletek nincsenek kielégítve. Tehát fontos fenti zöld életmód meghatározásunkhoz azt is hozzátenni, hogy **azon felül, hogy a Föld ökológiai korlátain belül marad, az alapvető szükségeleteket kielégíti, sőt, a zöld életmód követői kislábnyomos, de jól-létben élnek** *(ld. korábbi hírlevelünket)*.

A zöld életmód felelős választás eredménye... Sokszínű, kreatív, és alkalmazkodik a helyi adottságokhoz - erőforrásokhoz, közösséghez, lehetőségekhez... A zöld életmódot lépésről lépésre bárki megvalósíthatja, ahogy azt hírlevelünkben (is) igyekszünk számos hazai és külföldi példával bizonyítani és inspirálni.

A zöld életmód mindenkinek a lehetősége, mitöbb, mindenki felelőssége, vagy ahogy Kislábnyom tippek rovatunk inspiráló szerzője írja blogján: **előírás kellene, hogy legyen mindenki számára!**

A szerkesztő: Vadovics Edina

Szerintetek, Önök szerint, a zöld életmód csak a jómódúak lehetősége? Vagy mindenkié? Várjuk a véleményeket, gondolatokat közösségi oldalunkon vagy emailen szerkesztőségünkbe!

* Referenciák a szerkesztőségben.

GreenDependent Egyesület, 2100 Gödöllő, Éva u. 4. • Copyright © 2016 • GreenDependent.• Minden jog fenntartva.

Nulla hulladék és ”vásárláskerülés” – egy kanadai család példája

A hulladékcsökkentő, fogyasztásellenes életmód kialakítása nem megy egyik napról a másikra. Az alábbiakban egy olyan kanadai családról olvashatunk, akik az út elején járnak.

Két évvel ezelőtt Kris és Ray Andrew eladták városi házukat, és két kicsi gyermekükkel a Huron-tó partjára költöztek egy házikóba. Az 55m^2-es házban három apró hálószoba, egy kicsi konyha, és egy kényelmes, kandallós nappali található, lélegzetelállító kilátással a sziklás, hordalékfával borított, hullámok ostromolta partra.

A család 2016 elején vágott bele a nullahulladékos hétköznapok megvalósításába, és amikor már elég jól belejöttek, igyekeztek a „ne vásárolj semmit” gyakorlatot is magukévá tenni. Tapasztalataikról Kris blogot vezet **The Lake Life** néven, ahol például arról is mesél, hogy őt és férjét különböző motivációk késztették az új életmód kialakítására. Kris például a környezettudatossága miatt hulladékcsökkentő, míg a férjét a költségek lefaragása érdekli. Szerencsére mindkét téren jól teljesít a család ☺

© Kris Andrew – Így néz ki egy nullahulladékos bevásárlás. Amit lehet, újrahasználható tárolóedényben vesznek, üvegben vagy fémben, és kerülik a műanyagot.

Andrew-ék egy viszonylag elszigetelt helyen élnek, ahol korlátozottak a bevásárlási lehetőségek. Így nagyon nehéz csomagolásmentesen beszerezni az élelmiszereket és egyéb termékeket, vagy egyáltalán, olyan üzletet találni, ahol hajlandóak figyelembe venni az ember zöld igényeit..

De Kris-t ez nem kedvetleníti el: „Mondták már rám, hogy extrém vagyok. De ettől csak még jobban elköteleződöm, mert nagyon zavar, hogy ilyen nehéz kivitelezni a hulladékmentességet.”

© Kris Andrew – A vad, szeles Huron-tó

Eléggé az elején járnak még a küldetésnek, de már most jelentős változásokat értek el. A család heti hulladékmennyisége egy kis bevásárlószatyornyi, amihez jön még kéthetente egy doboz újrahasznosítható hulladék. Kris süti a kenyeret, és saját készítésű textilzsákokba méreti a diót, mogyorót, lencsét, fűszereket, gyógynövényeket és tésztaféléket. A sajtot és húst ételdobozban viszi haza, sőt, találtak olyan tejüzemet is, ahol újratölthető üvegekben veszik a tejet. A konyhai hulladékot papír lombzsákokban komposztálják és tervezik, hogy amikor beköszönt a melegebb idő, beszereznek egy napenergiát hasznosító hulladéklebontót is.

A hulladékcsökkentést követő újabb kihívás már szinte magától adódott – Andrew-ék megpróbálták egy teljes hónapig kerülni a felesleges vásárlásokat, azaz igyekeztek semmit se venni, amire nincs feltétlenül szükségük. A nullahulladékos elköteleződéssel sokkal könnyebb volt meglépni a vásárlás-racionalizálást, és Kris és Ray megdöbbenésére jelentősen több pénz maradt a bankszámlájukon, mint amennyi szokott.

A próbahónap olyan sikeresnek bizonyult, hogy a család mostantól ezt tekinti alapnak. Minden következő hónap elején összeírják az aktuális szükségleteket, ld. élelmiszerek, szezonális teendőkhöz kapcsolódó beszerzések, mint pl. házfelújítás, autószerviz, ruhák stb., és próbálják ehhez tartani magukat, azaz csak a listán szereplő dolgokat beszerezni, semmi mást.

A gyerekek nem annyira örülnek a változásoknak - ahhoz már elég nagyok, hogy felfogják, a szüleik radikális életmódváltásba kezdtek, és ők nem tehetnek ellene semmit.

“Ráébredtünk, mennyire központi része volt a mindennapjainknak a fogyasztás. A lányunk egyik nap azt mondta, hogy hiányzik neki az előző életünk. Megkérdeztem, mit hiányol pontosan. Nem tudott konkrétumot mondani, de minden, amit említett, a vásárláshoz kötődött. És akkor ráébredtem, hogy elkényeztettük a gyermekeinket. Ha őszinte akarok lenni, nem csak őket, hanem magunkat is.

Napenergiás hulladéklebontó – a cél nem komposzt készítése, hanem a konyhai hulladékok lebontása, azaz a háztartásban termelődő szerves hulladék mennyiségének csökkentése

Félreértés ne essék, szuper gyerekek, nem a viselkedésükkel van baj. De akárhányszor elmentünk valahova otthonról, mindig kaptak valamit, hol egy apró játékot, hol új ruhát vagy könyvet. Soha nem jöttünk haza üres kézzel.”

Bárki, aki az elvárttól eltérő utat járja, és szembeszáll a környezetünket pusztító, mégis mindenki számára magától értetődőnek tűnő rendszerrel, kemény feladatra vállalkozik. Kris és Ray példája azt bizonyítja, hogy lehetséges hulladéktudatos és fogyasztáscsökkentő életmódot élni, akárhol is él az ember!

Forrás: http://www.treehugger.com/culture/zero-waste-buy-nothing-familys-quest-simpler-greener-living.html

GreenDependent Egyesület, 2100 Gödöllő, Éva u. 4. • Copyright © 2016 • GreenDependent.• Minden jog fenntartva.

Kislábnyom tippek

Takarékos (és zöld) életmód tippek egy kétgyermekes brit anyukától

A Kelet-Sussex-ben élő Zoe Morrison (36) elhatározta, hogy egy teljes évig a lehető legtakarékosabban, és amennyire lehet, zölden fog élni családjával. A **tizenkét hónap alatt nagyjából 4,5 millió forintnak megfelelő angol fontot takarított meg**, igaz, a cél érdekében semmitől nem riadt vissza: a család nem használt fogkrémet és sampont, sőt, a WC-papír használatáról is lemondtak egy teljes évre. A megtakarított összegnek köszönhetően azonban Zoe valóra válthatta álmát: felmondott a munkahelyén és főállású anya lett két kisfia mellett**.**

„Környezettudatos életmódra törekszem, mert az nem csak a bolygónak, de a család költségvetésének is jó. Mielőtt változtattam volna az életünkön rengeteg pénzt költöttem olyan „zöld" termékekre, amikről valójában egyáltalán nem tudtam, hogy mennyire környezetbarátak vagy hogy tényleg jó minőségűek-e."

Zoe akkor kezdett takarékoskodni, amikor első fiával volt szülési szabadságon, és rájött, hogy hosszabb távon is otthon szeretne maradni a kicsivel. Az akkori életmódjuk azonban két kereső szülőt igényelt, ezért idővel visszament dolgozni, de teljesen megváltozott a hozzáállása.

Átnézte a háztartás kiadásait és megkereste a megtakarítási lehetőségeket. Második gyermekük születése után érkezett el a valódi fordulóponthoz. „Megdöbbentett, hogy mekkora összegeket költünk. Tudtam, hogy változtatnunk kell, így kitűztem magamnak a kívánt célt. A legtöbben túl sokat költünk, anélkül, hogy valóban átgondolnánk, mi mindenre megy el a pénz. **Meggyőződésem, hogy egyszerű változtatásokkal mindenki tud takarékoskodni és zöldebb életmódot kialakítani.**"

Zoe és a család többek között a következő ötleteket valósította meg:

- Nem vettek többé WC-papírt, ami az egyik legkeményebb kihívásnak bizonyult. Papír helyett a számos kultúrában megszokott mosakodást vezette be a család, és éves szinten 50£-nyi megtakarítást értek el így, de az egy év leteltével visszatértek a papírra.
- Sampon és hajkondicionáló helyett olivaolajos szappant használtak, amit azóta is csak alkalomadtán cserélnek samponra.
- Változtak az élelmiszervásárlási szokásaik is: amit tudott, Zoe nagytételben szerzett be, bizonyos dolgokat megtermelt maguknak, és a maradékokat nem kidobta, hanem lefagyasztotta. Igyekezett helyben vásárolni és nem engedni a szupermarketek vásárlócsábító, felesleges mennyiségeket rátukmáló akcióinak. Lakóhelyükön az alapélelmiszerek árait tekintve nincs túl nagy eltérés a helyi hentes és élelmiszerbolt, illetve a szupermarketek között.
- A hulladék termelődését Zoe többek között azzal is igyekezett csökkenteni, hogy saját dobozt/edényt vitt a boltba és abba kérte az adott terméket, ld. ha csirkét vett, vitte hozzá a lábast. „Vannak, akik furcsán néznek rám, de nekem annyira bejött a dolog, hogy most már mindenfajta húst így veszek."
- Zoe egy régi fürdőkádban zöldség- és gyógynövénytermesztésbe fogott. „Télen megszárítom a gyógynövényeket, és kamillám is van, amiből teát készítek."
- A fentieken túl a család

  …napelemeket szerelt a tetőre;

  …az üres szobájukat kiadták diákoknak;

  …otthonról vitték az ebédet a munkahelyükre;

  …nem vettek többé új könyveket, inkább elkezdtek könyvtárba járni;

  …sokmindent akciósan vagy ingyen szereztek be a netről, használt holmikat megosztó közösségektől stb.

A fontosabb megtakarítások		
Előtte	**Utána**	**Megtakarítás**
Friss zöldség és fűszernövények	Saját termesztésű zöldség és fűszernövények	270 £
Nassolnivaló a gyerekeknek	Házilag készített popcorn/gyümölcs	145 £
Kidobott étel	Maradékok felhasználása/lefagyasztása	600 £
Áramszámla	Napelem	140 £
Ebéd és kávé az ebédszünetben	Csomagolt ebéd a munkahelyre	1040 £
Könyvek és CD-k a gyerekeknek	Könyvtár	1680 £
Játékok	Játékkölcsönző/bolhapiac	500 £
Nyaralás repülővel minden évben	Belföldi nyaralás/házcsere	1000 £
Új ruhák	Ruhacsere/használt ruha	500 £
Folpack/alufólia használata	Folpack/alufólia használatának mellőzése	45 £

További megtakarítási tippek Zoe blogján: www.ecothriftyliving.com

Forrás itt.

GreenDependent Egyesület, 2100 Gödöllő, Éva u. 4. • Copyright © 2016 • GreenDependent.• Minden jog fenntartva.

EnergiaKözösségek hírek

Záró rendezvény beharangozó

Idén is elérkeztünk az E.ON EnergiaKözösségek verseny 2015-16-os évadának végéhez, melyet ismét ünnepélyes Záró Díjkiosztó rendezvényünkkel szeretnénk teljessé tenni☺. Az esemény **2016. június 11-én** (szombaton) lesz Budapesten, a Dürer Rendezvényházban, melyre nem csak a nyertes közösségeket, hanem minden résztvevőt és családját szeretettel várjuk.

A rendezvényen többek között:

- Beszámolunk az eredményekről: hányan vettünk részt? Mennyit takarítottunk meg? Mennyivel csökkent a kibocsátásunk? Milyen kreatív feladatokat készítettünk?
- Felelősséget vállalunk a program rendezvényeinek karbon-kibocsátásáért: mekkora lábnyomot hagytunk? Illetve kiosztjuk a semlegesítést elősegítő őshonos gyümölcsfákat
- Meghallgatjuk a program első három helyezettjének beszámolóit a megtakarítási és viselkedésváltoztatási tapasztalaikról
- Egy kerekasztal beszélgetés segítségével elgondolkozunk arról, hogyan léphetünk tovább az EnergiaKözösségek után?: Ertsey Attilától a viselkedésváltoztatás utáni beruházási lehetőségekről, Bérces Dórától az átalakuló közösségekről, közösségi kezdeményezésekről, míg Vincent Liegey-től a Nemnövekedés Mozgalomról.

Az idei évadzáró további különlegessége, hogy nem csak egy újabb sikeres évadot zárunk le közösen, hanem **együtt megünnepeljük a program és verseny 5 éves születésnapját** is és ennek keretében a régóta (3, 4, 5 éve) kitartóan és aktívan résztvevőket, versenyzőket külön díjazni! És mint minden születésnap, természetesen ez sem maradhat torta nélkül ☺!!!

Mindeközben természetesen idén is lesz program a gyermekek számára környezettudatos játékokkal és mesékkel, megtekinthető lesz a környezetbarát termékekből összeállított kiállításunk, ínycsiklandó klímabarát ebéd vár majd rátok illetve készülünk még egy kis meglepetéssel az 5. évforduló kapcsán!

Örülnénk neki, ha együtt ennénk-innánk, beszélgetnénk, játszanánk és mulatnánk! A részvételhez előzetes regisztráció szükséges, melyet **ITT** megtehettek ☺. A részletes program pedig **INNEN** tölthető le!

Mesélnek az EnergiaKözösségek – 3. versenyfeladat

A 3. kreatív verseny feladat során beérkezett környezet-, és energiatudatosságot elősegítő illetve népszerűsítő mesék, történetek és beszámolók közül a legjobbakat feltettük az EnergiaKözösségek honlapjára, így bárki kedvére elolvashatja őket. Kapcsolódjatok ki ti is egy történettel ITT! ☺

A rajz a Mentőcsoport tagjának, Deák Zsuzsának az alkotása

Az Energiaközösségek 5. évadának végeredményei

Megszületettek a 2015-16-os E.ON EnergiaKözösségek program várva-várt eredményei. A rendkívül szoros verseny során végül két első helyezettet hirdettünk az **Energiafaragók** és a **Keleti Manók** személyében, míg a harmadik helyen a mezőkovácsházi **Mentőcsoport** végzett. Részletes információk ITT. ☺

A nyertes közösségek a záró rendezvényen részletesen beszámolnak majd a verseny során szerzett tapasztalataikról: az alkalmazott jó gyakorlataikról, a viselkedésváltoztatás nehézségeiről, meglepetéseiről és eredményeiről illetve a közösségük együttműködéséről, motivációiról.

Kívánunk mindenkinek további kitartó energiamegtakarítást és zöldülést! ☺

GreenDependent Egyesület, 2100 Gödöllő, Éva u. 4. • Copyright © 2016 • GreenDependent.• Minden jog fenntartva.

Kislábnyom hírek

Klímaváltozás, mint az áttelepítések egyik fontos oka

Az ENSZ egyik legújabb jelentése szerint 2015-ben 19,2 millió embert kellett eredeti lakhelyéről kitelepíteni természeti katasztrófák következtében. Ez az összes belföldi áttelepítés igen jelentős részét – mintegy 70 %-át – jelentette, és összesen 127 országot érintett. A természeti katasztrófák túlnyomó hányadáért pedig a szélsőséges időjárás tehető felelőssé, amiben sajnos bővelkedett az elmúlt év, köszönhetően a szokásosnál is erősebb El Niño hatásnak. A feltételezések szerint nem véletlen, hogy 2015-ben ilyen sok trópusi vihar csapott le, egyik helyen pusztítást és árvizet, míg máshol rekord mértékű szárazságot előidézve. Az El Niño névre hallgató, évente visszatérő éghajlati jelenséget ugyanis befolyásolja a felszíni átlaghőmérséklet, ami rekordot döntött a tavalyi évben, akárcsak a szén-dioxid légköri koncentrációja *(ezekről ld. bővebben a 83. Kislábnyom hírlevélben)*.

Forrás: http://www.un.org/apps/news/

Az Egyesült Államok első klímamenekültjei

Louisiana állam déli részén világszinten is kimagasló mértékben fogyasztja a tenger a szárazföldet, amiben nem kis felelőssége van a klímaváltozásnak. A tervek szerint egy óriás gátrendszert építenek fel hamarosan a veszélyben lévő szárazföld és a tenger határvonalán, hogy megálljt parancsoljanak a tenger terjedésének, néhány település azonban e gátak előtt fog rekedni, így hamarosan szükségessé válik az ott lakók kitelepítése. A szigetre épült Isle de Jean Charles is ezen települések egyike, lakói két indián közösség tagjai. Az utóbbi 60 év alatt a település 90 %-át lepte el a víz.

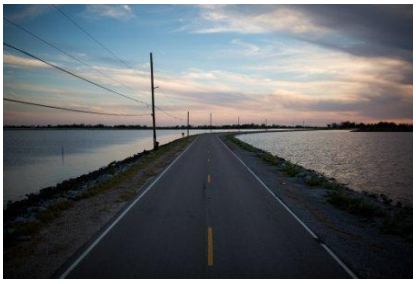

Cselekedni kell még mielőtt végleg eltűnne a sziget, ugyanakkor fontos szempont, hogy a költözés önkéntes módon történjen, tehát nagy szerepet kap a lakosok igényeinek felmérése és a megfelelő előkészítés. A szükséges pénzügyi források rendelkezésre állnak, amelyeket 2022-ig kell felhasználni, de egyelőre sok még a kérdőjel a konkrét megvalósítást illetően. Az esettel precedenst kívánnak teremteni a további hasonló helyzetbe jutott amerikai és akár más országok települései számára. Egyes nemzetközi **becslések szerint ugyanis 2050-re 50 és 200 millió közöttire lesz tehető azoknak a száma világszerte, akiknek áttelepítésre lehet szüksége a klímaváltozás miatt**. Az amerikai állam összesen 1 milliárd dollárt irányzott elő a már most szükségessé vált és a közeljövőben várható belföldi áttelepítésekre, korántsem mindegy tehát, hogy valóban sikerül-e jó példát felmutatni az Isle de Jean Charles lakosainak átköltöztetésével.

Forrás: http://www.nytimes.com/2016/05/03/us/resettling-the-first-american-climate-refugees.htm

Csendes-óceáni szigetek estek áldozatul az emelkedő tengerszintnek

Öt Csendes-óceáni szigetet lepett el teljesen a tengervíz, és további hat szigetnek nyelte el jelentős részeit – állapították meg ausztrál tudósok egy május elején napvilágot látott tanulmányban. Az érintett területek mind a Salamon-szigetek részét képezik, ahol a tengerszint az elmúlt két évtizedben különösen gyorsan, 1 cm/év sebességgel növekedett. A tudósok többek között 1947 és 2014 közötti időszakban készült szatellit- és légi fotók alapján vonták le a következtetéseket.

Az öt ellepett sziget 1 és 5 hektár közötti nagyságú volt és nem lakta őket senki. A részben beborított további hat szigetből kettőn azonban falvakat is érintett a tengerszint-emelkedés. Nuatambu szigetén az ott élő 25 család 11 házat, valamint területük felét veszítette így el. Sor került átköltözésre, de ez nem szervezett módon történt, így felvetődik, hogy milyen szerepe lesz a salamon-szigeteki államnak és a nemzetközi pénzügyi forrásoknak, ha újabb falvak sodródnak majd veszélybe. Mert bár a tengerszint-emelkedés nem csupán a klímaváltozás miatt következett be, de nagy szerepet játszik abban, tehát a felelősség a világ szén-dioxid kibocsátóit terheli elsősorban.

Forrás: http://www.theguardian.com/environment/2016/may/10/five-pacific-islands-lost-rising-seas-climate-change

Kína visszavesz a szénből

Kína jelenleg a világ üvegházhatású gázainak első számú kibocsátója, és egyben a legtöbb szenet elégető ország is. Áprilisban mégis bejelentette, hogy új szénerőművekkel kapcsolatos terveit egyelőre felfüggeszti, ami egyben azt is jelenti, hogy a már jóváhagyott tervek kivitelezését is elnapolja legalább 2018-ig. A felfüggesztés mintegy 200 szénerőművel kapcsolatos tervet és összesen 105 gigawattnyi energiát érint, ami már önmagában is felülmúlja Nagy-Britannia teljes áramtermelési kapacitását. A bejelentés pár nappal azután történt, hogy Kína aláírta a párizsi klímaegyezményt. Az időzítés vélhetőleg nem véletlen, a jelenlegi legnagyobb kibocsátó ezzel is ki szeretné fejezni, hogy komolyan kívánja venni az egyezményben tett vállalásait.

Forrás: http://mobile.nytimes.com/2016/04/26/business/energy-environment/china-

GreenDependent Egyesület, 2100 Gödöllő, Éva u. 4. • Copyright © 2016 • GreenDependent.• Minden jog fenntartva.

Olvasnivaló - Nemnövekedés

Gondoljuk újra értékeinket! A város, ahol mindenkinek van munkája

Marinaleda egy 2700 fős andalúziai kisváros Spanyolország legszegényebb déli részén. Első ránézésre semmiben nem különbözik a régió bármely más kistelepülésétől, mégis különleges, ugyanis minden lakója számára biztosítja az emberi élet alapvető szükségleteit, az élelmet, a biztonságot, a lakhelyet, és az értelmes munkát. Marinaledaban nincs szükség rendőrségre, mivel nincsenek bűncselekmények, a helyi mezőgazdasági szövetkezetnek köszönhetően nincs munkanélküliség, egyenlők a bérek és a lakhatás is támogatott.

Marinaleda egy demokratikus, antikapitalista település, a szocialista utópia megvalósítása. A kisvárost 1979 óta egy saját útját járó polgármester, Juan Manuel Sánchez Gordillo vezeti, aki kiérdemelte "a spanyol Robin Hood" becenevet, miután 2012-ben polgári engedetlenségi akciója során több szupermarketből is alapvető élelmiszereket „tulajdonított el" fizetés nélkül a környéki élelmiszerbankok és a szegények javára. Egy interjúban erről később így nyilatkozott: "Sok család nem engedheti meg magának, hogy ételt vásároljon, ami a 21. században abszolút szégyen. Az étel jog, nem pedig valami, amivel spekulálni lehet." Hasonló logika fedezhető fel a városvezetés részéről a lakhatás biztosításában is. Marinaledaban bárki ingyenesen építhet házat, melyhez a városháza nyújt anyagot és szakképzett munkásokat. A lakók cserébe vállalják, hogy havi 15€ fizetnek lakbérként, illetve hogy a házat nem adják el saját haszon gyarapításának céljából.

A sort még sok más kezdeményezéssel lehetne folytatni, mint az emberek jól-létére törekvés, a bér egyenlőség, a teljes foglalkoztatottság, vagy a közösségi önkéntes munka a város szépítéséért. Marinaleda példázza, hogy máshogy is lehet csinálni! Így nyilatkozik erről Gordillo: "Újra kell gondolnunk az értékeinket, a fogyasztói társadalmat, és azt, hogy miért tulajdonítunk akkora nagy értéket a pénznek, az önzésnek és individualizmusnak. Marinaleda csak egy kicsi példa, amit szeretnénk, ha az egész világ megtapasztalna."

Forrás: http://www.filmsforaction.org/articles/welcome-to-marinaleda

További információk, korábbi cikkünk Marinaledáról: 74. Kislábnyom hírlevél, *Kislábnyom hírek rovat*

A kapitalizmus alternatívája: Mondragon, ahol a munkások a tulajdonosok

Az 1950-es években José María Arizmendiarrieta atya, Mondragón papja inspirálta közösségi tulajdonú vállalkozások alakítását annak érdekében, hogy a hozzá tartozó egyházközségben élő fiataloknak legyen munkájuk. Elképzelése szerint akkor, ha a munkások is tulajdonosai egy vállalkozásnak, a létrehozott vagyon is a munkásokhoz, és rajtuk keresztül a szélesebb helyi közösséghez kerül.

Mára a kezdeményezés eredményeként *(Mondragon Corporation)* kb. **250 közös tulajdonú vállalkozás (azaz szövetkezet) működik, amelyek együttesen 75-80 ezer embert foglalkoztatnak, és megközelítőleg 12 millió euró értékű bevételt termelnek**, és ezzel Spanyolország egyik legnagyobb üzleti vállalkozásának számítanak. Minden szövetkezet profitjának 10%-át oktatási és társadalmi szempontból hasznos projektekre kell, hogy fordítsa. Ennek eredményeként a baszk kultúra, nyelv és művészet újra virágzik.

Ezen felül, a szövetkezetek éves profitjuk további 10%-át beteszik egy ún. társadalmi vállalkozás alapba, amelyet kutatásra és fejlesztésre fordítanak, hogy a meglévő szövetkezeteket fejlesszék, illetve a szükségleteknek megfelelően újakat hozzanak létre. Ez a régió gazdaságát fejleszti munkahelyek teremtésén, és a meglévő szövetkezetek közti együttműködések ápolásán, fejlesztésén keresztül. Továbbá, a javak és vásárlóerő minél egyenletesebb elosztása érdekében megállapodás született arról, hogy a legjobban fizetett alkalmazottak fizetése max. 8-szorosa lehet a legkevésbé jól fizetett társaikénak.

Ugyanakkor, **mikor Spanyolországban átlagosan 25% a munkanélküliség, és a fiatalok 50%-ának nincs munkája, a Mondragón Szövetkezetekben nincs munkanélküliség**. Stratégiájuk, hogy a lassuló, jelenleg kevésbé jól működő szektorokból a munkásokat áthelyezik a jól teljesítő szektorokban működő szövetkezetekbe. Ez a Szövetkezeteknek mindenképp kihívást jelent, de annak köszönhetően, hogy a munkások egyben a Szövetkezetek tulajdonosai is, könnyebben és rugalmasabban meg tudnak birkózni a változó gazdasági környezet következtében jelentkező kihívásokkal. A gazdasági válság következményeként hozták azt a döntést is, hogy **annak érdekében, hogy több embernek lehessen munkája, önkéntesen csökkentik a munkaórák számát.**

Forrás: http://www.filmsforaction.org/news/yes_there_is_an_alternative_to_capitalism és 52. Kislábnyom hírlevél, *Kislábnyom hírek külföldről*

Nemzetközi Nemnövekedés Konferencia és Nemnövekedés Hét Budapesten!

További inspiráló példákkal, a Nemnövekedés filozófiájával, kérdéseivel, gyakorlati megvalósításával lehet **2016. augusztus 30. és szeptember 3. között** a Budapesti Corvinus Egyetemen és számos további budapesti helyszínen ismerkedni, együtt gondolkodni. A Nemnövekedés Hét eseményein a részvétel ingyenes, a konferenciára pedig **ITT** lehet regisztrálni, de önkéntesek jelentkezését is várjuk!

További információk: http://budapest.degrowth.org/

GreenDependent Egyesület, 2100 Gödöllő, Éva u. 4. • Copyright © 2016 • GreenDependent.• Minden jog fenntartva.

Érdemes rápillantani

Komposztmodern mesék örökifjaknak:

Kovács Kinga: Ha nem lenne, ki kéne találni

A kötet alcíme *Tudatosságteremtő mesék útkereső közösségeknek* már sejteti, hogy ki a célközönsége a könyvnek, ki kapja fel a fejét ezeket a szavakat egymás mellett hallgatva. A friss, áprilisban megjelent kötet, mesék formájában szólít meg felnőtteket, alakuló és átalakulni vágyó közösségeket.

A kötet célja a játékos tanulás és annak bemutatása, hogyan élnek és élhetnek túl és tovább a régi dolgok, hagyományok a mai korban. Elsősorban közvetlen környezetükben változásra törekvő, kis, alakuló és átalakuló csoportoknak szólnak a mesék, közös alkalmaikra.

A történetek változásra késztetnek bennünket is. Sokan vagyunk, sokfélék, és mindenki hozzátesz valamit, így ahogy mondják a bölcsek: kerek a bolygó.

A mesékben és mellett megjelennek praktikus útmutatók (magfogás, városi kertészet, vagy épp egy bevásárló közösség megszervezése), receptek ("adalékanyagmentes" házimajonéz, sőt, egy spenóttal is helyettesíthető mángold-csoda elkészítési módja), valamint rég elfeledett mesterségek és tájfajták mai művelőinek tanácsai egy termékeny 150 oldalas könyvbe, mely a Védegylet és a Katalizátor kiadó gondozásában jelent meg, természetesen újrahasznosított papíron.

A frappáns és vicces rajzokkal Gévai Csilla színezi tartalmat, aki a már a Kislábnyom hírlevélben bemutatott Greenbird kiadványt is illusztrálta *(Érdemes rápillantani rovat)*.

Forrás: http://kozossegek.atalakulo.hu/ha-nem-lenne-ki-kene-talalni

Mi fán terem a ”Treeconomics”?

A fák pénzben kifejezhető értékének a hangsúlyozását tűzte ki célul a Treeconomics csapata. Reményeik szerint, ha értékeljük és számszerűsítjuk az élő fának, mint erőforrásnak, az értékét, talán nagyobb odafigyeléssel bánunk velük. Különféle módszereket és eszközöket használnak, többek között az i-Tree Eco modellt.

Parkerdők, városi parkok vagy magányos fák jótékony hatásának bebizonyításában nyújtanak segítséget. Különféle szoftverek segítségével lemérik az élő zöld felület felépítését és szerkezetét. Utána számszerűsítik az ökoszisztéma érdekében végzett funkciókat.

Döntéshozók, önkormányzatok, tervezők számára segíthetik a tervezést annak érdekébe, hogy egészséges emberi településekben élhessünk.

Forrás: http://www.theguardian.com/cities/2015/aug/15/treeconomics-street-trees-cities-sheffield-itree?CMP=share_btn_tw és http://www.treeconomics.co.uk/
Magyar nyelvű applikáció: http://www.faapolok.hu/hirek/faertek-aplikacio-android-rendszerre/

Díjat nyert tervek díjtalanul

Korábbi hírlevélben beszámoltunk, hogy Aravena kapta 2016-ban az építészeti Nobel-díjként is emlegetett Pritzker-díjat. Az szociálisan érzékeny építész egyik elismert projektje az Elemental nevű kísérlet, amely során Mexikóban és Chilében 2500 lakás kivitelezését valósították meg, amelyekben igazán szegény emberek találtak olcsó és dinamikusan fejleszthető életteret.

Alejandro Aravena most még további lépéseket tett a lakhatási gondokkal küzködők támogatásában: közzétett négy típust az általa készített tervekből és rajzokból. Ezeket a terveket mostantól bárki érdeklődő letöltheti az Elemental honlapjáról és felhasználhatja saját házának építésénél.
Előfordulhat, hogy a tervek a helyi törvényi előírások, a felhasználható alapanyagok vagy más tekintetben változtatásra szorulnak. Viszont olyan tudást adnak tovább, mely már a gyakorlatban kipróbált, letesztelt megoldásokat kínál.

Forrás: http://www.shareable.net/blog/
Letölthető tervek: http://www.elementalchile.cl/en/projects/abc-of-incremental-housing/

Zöld-Szalay-Csoknyai:Energiatudatos építészet 2.0

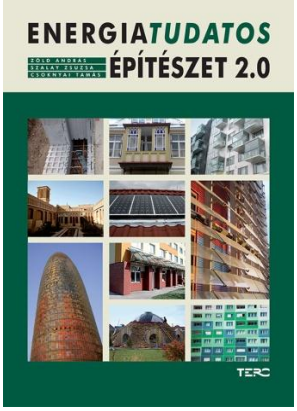

17 év elteltével megjelent az 1999-ben kiadott Energiatudatos Építészet c. kiadvány bővített, felújított változata. Az első kiadás óta az épületenergetika területén számos változás történt. Ez részben a technikai fejlődésnek tudandó be, részben pedig az uniós irányelvekkel harmonizált, többször módosított és szigorított nemzeti szabályozásnak.

Az energiatudatos építészet iránt érdeklődő építészhallgatók, építőmérnökök, gépészek, műszaki menedzserek, és akár laikusok számára is értékes alapmű.

Forrás: http://www.terc.hu/ckfinder/images/K%C3%B6nyv/hirdetesek/entud_promo.pdf

GreenDependent Egyesület, 2100 Gödöllő, Éva u. 4. • Copyright © 2016 • GreenDependent.• Minden jog fenntartva.

Igazságosság ökológiai korlátok közt
- hogy mindenkinek jusson, de maradjon is

Mitől zöld egy mobiltelefon? 2. rész – a nyersanyagok bányászata

Vajon amikor unalmunkban az okostelefonunkat búvja múlatjuk az időnket, megfordul a fejünkben egyszer is, hogy hogyan is kerül ez a mai világban már természetes szerkezet a kezünkbe? Kik készítették? Milyen anyagokból?

Mobiltelefonjaink előállításához mintegy 40 féle nyersanyag szükséges, amelyeket nagyrészt tőlünk többezer kilométerre bányásznak és hosszú utat bejárva, gyakran a világot körbeutazva alakulnak a készülékeket alkotó alkatrészekké, majd kerülnek egy szép kis dobozban a mi kezünkbe. Ezen hosszú, embert és környezetet egyáltalán nem kímélő út első fázisáról szól mai cikkünk, amely nem más, mint a mobiltelefonjaink alkatrészeihez szükséges nyesranyagok bányászata.

A 40 különböző nyersanyag közül négyet különösen fontos kiemelni, mert ezek az úgynevezett konfliktussal érintett ásványok közé tartoznak. A kitermelésükből és kereskedelmükből befolyt összegek illegális katonai szervezetek működését, fegyverkereskedelmet, kényszermunkát és rengeteg egyéb jogsértést támogatnak. Ezen négy ásványi nyersanyag a **tantál** – a világkészlet 70%-át Kongói Demokratikus Köztársaságban termelik ki, ahol a határmenti keleti tartományokban még ma is fegyveres konfliktusok dúlnak, **ón** – a kitermelt készletek 70%-át használják fel elektronikai alkatrészek gyártásához, **volfrám** – bár kisebb mennyiségben bányásszák, annál nagyobb hatása van területi konfliktusokra, **arany** – a világ aranyfelhasználásának mintegy 8%-a kerül eletronikai cikkeinkbe. Ezen nyersanyagok bányászatával leginkább érintett térség a közép-afrikai Nagy tavak vidéke, ahol hosszú éveken át dúlt polgárháború, és még ma is működnek illegális fegyveres csoportok.

Ezen tények sajnos gyakran nem jutnak el hozzánk, a fogyasztókhoz, illetve ha el is jutnak, nehezen tudatosulnak, hiszen a mi társadalmunkban ezek a körülmények szinte felfoghatatlanok. Szerencsére mára több ország, így az Egyesült Államok vagy Kína, valamint több vállalat is felismerte már ezt a problémát és törvényi előírásokkal és önkéntes vállalásokkal igyekszik biztosítani ezen nyersanyagok felelősségteljes beszerzését. Európában most formálódik egy erről szóló szabályozás, amely kötelezné a cégeket arra, hogy olyan forrásokból szerezzék be a nyersanyagokat, amelyek nem köthetőek ilyen jogsértésekhez. A megvalósítás során azonban a helyiek megélhetésére is gondolni kell. Míg egy tanusító rendszer kialakítása rengeteg időt és energiát igényel, fontos azt is biztosítani, hogy a bányászatból élő családok megélhetése ne kerüljön veszélybe. Több kezdeményezés indult már arra, hogy a konfliktuszónákban működő, de ugyanakkor nem lázadó csoportok ellenőrzése alatt álló bányákat bekapcsolják a nemzetközi ellátó láncba, amely hozzájárul a helyi viszonyok stabilizálódásához is.

Fairphone munkatársai és újságírók egy ruandai bányánál

A Fairphone épp ezért Kongóból szerzi be az ónt és a tantál, és márciusban látogatták meg azt a bányát Ruandában, ahonnan a tervek szerint hamarosan a volfrámot fogják beszerezni. Az arany pedig 2016 januárjától fair trade minősítéssel kerül a Fairphone 2 készülékekbe.

Az Egyesült Államokba szállító cégek egy 2010-es amerikai szabályozás miatt már évek óta rá vannak kényszerítve a konfliktusmentes ásványok beszerzésére. Az Apple idén jelentette be, hogy a független tanusítványok szerint a teljes ellátói lánca konfliktusmentes, bár még így is sok tennivaló akad. Így a jövőben nagyobb hangsúlyt szeretnének fektetni az olyan esetek felderítésére is, amikor helyi bejelentések szerint kisebb mennyiségben csempésznek ki ásványokat lázadó csoportoknak az ellátói láncból.

Forrás: Fairphone, Bloomberg; *Képek: Ollivier Girard: Gold mining, CC BY-NC, Fairphone*

Méltányos alma? Rabszolgamunka a magyar almatermesztésben

Míg a boltokban a fogyasztó 300-400Ft-ot fizet egy kiló almáért, a termelő ezért már csak 100-150Ft-ot, az almaszedő munkás pedig kevesebb, mint 10Ft-ot kap. Mindez gyakran emberjogi problémákkal, hazai és nemzetközi jogszabályok felrúgásával társul.

Köztudott, hogy a Magyarországon fogyasztott déligyümölcsöket méltánytalan körülmények között termelik. A fejlődő országok banán- és lénarancsültetvényein embertelen munkakörülmények uralkodnak, és az európai piacra érkező termékek előállítása jelentős környezetszennyezéssel jár. Sokan azzal nyugtatják lelkiismeretüket, hogy ha helyi, magyar terméket vásárolnak, mindehhez nem járulnak hozzá.

Ám a hazai almaültetvényeken sem sokkal jobb a helyzet - derül ki a Tudatos Vásárlók Egyesülete és a VS.hu közös oknyomozó riportjából, ami a http://tudatosvasarlo.hu/ oldalon elolvasható.

Ezt a rovatot a következő szervezetek közreműködésével és támogatásával írjuk:

CEEweb for Biodiversity resourcecapcoalition

GreenDependent Egyesület, 2100 Gödöllő, Éva u. 4. • Copyright © 2016 • GreenDependent.• Minden jog fenntartva.

Hasznos információk, kapcsolat

Szerkeszti: Vadovics Edina
Közreműködött:
Antal Orsolya, Hajdú Klára, Lukonits Éva, Péter Emőke, Szomor Szandra, Vadovics Kristóf, Vásárhelyi Csenge

Design: Iconica Bt.

Szerkesztőség: GreenDependent Egyesület
2100 Gödöllő, Éva u. 4.
Tel.: 06-28/412-855
E-mail: info@greendependent.org
Honlap: www.greendependent.org

A Kislábnyom Hírlevél korábbi számai a www.kislabnyom.hu oldalon megtalálhatók és onnan letölthetők.

A hírlevelet az info@kislabnyom.hu címen lehet lemondani.

A GreenDependent Egyesület a következő szakmai szerveződés tagja:

Resource Cap Coalition
(Európai Koalíció az Erőforrás Használat Csökkentéséért)

DEGROWTH CONFERENCE BUDAPEST 2016

 • Copyright © 2016 • GreenDependent.• Minden jog fenntartva.